

“Het enthousiasmeert en is onuitvoerbaar”

Recensie uit *Documentum* (blad van de studentenvereniging *Depositum Custodi*), mei 2016.

‘Dansje in de kerk’

De voorkant nodigt uit tot lezen. Een prachtige plaat van Marius van Dokkum siert de kaft. We zien het interieur van een kerk met een bank waarvandaan hoge heren en deftige dames met afkeuring in hun blik naar beneden kijken op een dansend meisje met – jawel – een schaapje op haar trui. Nietsvermoedend danst ze in het licht. Wat dat betreft, is de plaat goed gekozen bij de titel van het boek: *De spelende kerk*. Dit boekje is geschreven door Cors Visser, socioloog en directeur van ForumC. De inleiding is een goed begin van het boek. Zoals het een inleiding betaamt, bevat het de basis van het boek. Hoe is het tot stand gekomen? Waar komt het idee om een dergelijk boek te schrijven vandaan? Wat is de kern? Vooral de beantwoording van deze vraag vond ik erg nuttig. Niet in de minste plaats omdat ik tijdens het lezen nogal eens terug heb gebladerd om te kijken wat die kern nou precies is. Het antwoord: speelsheid maakt van een formele kerk een levendige gemeenschap. Vanuit eigen ervaringen en sociologisch onderzoek in onder andere Brazilië schrijft Visser over de werkelijkheid van lokale gemeenschappen. “Sociologisch onderzoek leidt tot nieuw inzicht, en wel dit: geloofsgemeenschappen hebben kracht! Wanneer kerk en omgeving samen spelen, gebeurt er iets bijzonders” (10). Dit wordt vervolgens uitgewerkt in zes hoofdstukken.

Hoofdstukken

Hoofdstuk een handelt over het ‘clubgevoel’ dat een gemeenschap geeft en over het sociologisch nut van een gemeenschap voor haar leden. Hoofdstuk twee stelt ons vervolgens voor de vraag of wij alles uitbesteden aan christelijke organisaties en goede doelen of ‘het ambt der gelovigen’ op ons nemen en onszelf inzetten voor de samenleving. En waar hoofdstuk twee de naam ‘binnen spelen’ draagt, krijgt hoofdstuk drie de naam ‘buiten spelen’, waarin Visser pleit voor ‘inbesteden’: geloofsgemeenschappen moeten niet allerlei zaken uitbesteden aan organisaties, maar moeten *zelf* aan de slag. “Onze kerken zijn er niet enkel voor onszelf, ze maken Gods koninkrijk zichtbaar in en voor deze wereld” (48). Hoofdstuk vier lijkt in eerste instantie weinig toe te voegen aan de rest van de hoofdstukken, maar na herlezen gaat het over genade die nodig is om een christen in de praktijk te zijn. Hier en daar wat op af te dingen (ben je genadeloos als je je christen-zijn uitdraagt door, zoals een Amerikaans echtpaar deed, te weigeren aan een homohuwelijk mee te werken?), maar goed. Het vijfde hoofdstuk is een hoofdstuk vol spannende uitspraken. Over zorg- en regelkerken waarin onderlinge zorg en regels het belangrijkste zijn, over het binnenstebuiten keren van de kerk, over veertig procent van je leiders afstaan voor zorg *buiten* de kerk (naar aanleiding van. Hand. 13)... “Laat maar waaien dus, de Geest. De waarde van de gemeenschap zit in de gemeenschap zelf, daar hoef je niet veel voor te doen. Maar om de wind te vangen, kun je het beste naar buiten gaan!” (79) Hoofdstuk zes is een ‘conclusiehoofdstuk’ waarin alle hoofdstukken in een enkele paragraaf worden samengevat.

Grijze blokjes

Al met al is dit boek een bijzonder boek. Enerzijds enthousiasmeert het. Tussen de paragrafen door staan grijze blokjes met triggerende vragen en doordenkers over gemeente-zijn: “Vraag je eens af: wat merkt de buurt als jullie kerkgebouw sluit of als jullie niet meer samenkomen?” (36) Anderzijds is soms de hoofdlijn in het boekje moeilijk te ontdekken. De inleiding kwam dan steeds weer van pas. Daarnaast lijken sommige belangrijke (!) punten praktisch onuitvoerbaar: “Uit onderzoek blijkt: hoe groter een gemeenschap, hoe minder mensen zich inzetten (...). Zorg er dus voor dat je geloofsgemeenschap op tijd wordt opgesplitst!” (23) Prachtig idee, maar altijd uitvoerbaar? Of: “Een speelopdracht voor zondag: vraag de mensen om op een heel andere plek in de kerk te gaan zitten dan ze normaal doen. Minimale afstand tot de normale plek: 5 meter” (82). Ik zou van harte mee willen werken, maar in een kerk van 2000 mensen kan je dan spreken van complete volksverhuizingen. En er is ook nog zo iets als een kerkenraad die de rust en orde in de kerk moet bewaren...

Ik raad dit boekje aan wanneer mensen eens na willen denken over het functioneren van hun kerk in de samenleving. Vooral vanuit de sociologie biedt dit boekje mooie aanknopingspunten voor verder nadenken. Hebt u niet zo veel tijd, dan kunt u volstaan met slechts het lezen van de inleiding en het zesde hoofdstuk. O ja, *en* de grijze blokjes tussendoor.